

Beregnet til
Kystplan AS

Dokument type
Fagrapport

Dato
November 2019

HAMMERVOLDEN

FAGRAPPORT NATURMANGFOLD

HAMMERVOLDEN

FAGRAPPORRT NATURMANGFOLD

Oppdragsnavn **Hammervolden**
Prosjekt nr. **1350036757**
Mottaker **Kystplan AS**
Dokument type **Fagrapport**
Versjon **REV00**
Dato **05.11.2019**
Utført av **Mari Brøndbo Dahl**
Kontrollert av **Lars Jøran Sundsdal**
Godkjent av **Thor Inge Vollan**
Beskrivelse **Beskrivelse av planområdets naturmangfold.**

Rambøll
Hoffsveien 4
Postboks 427 Skøyen
0213 Oslo

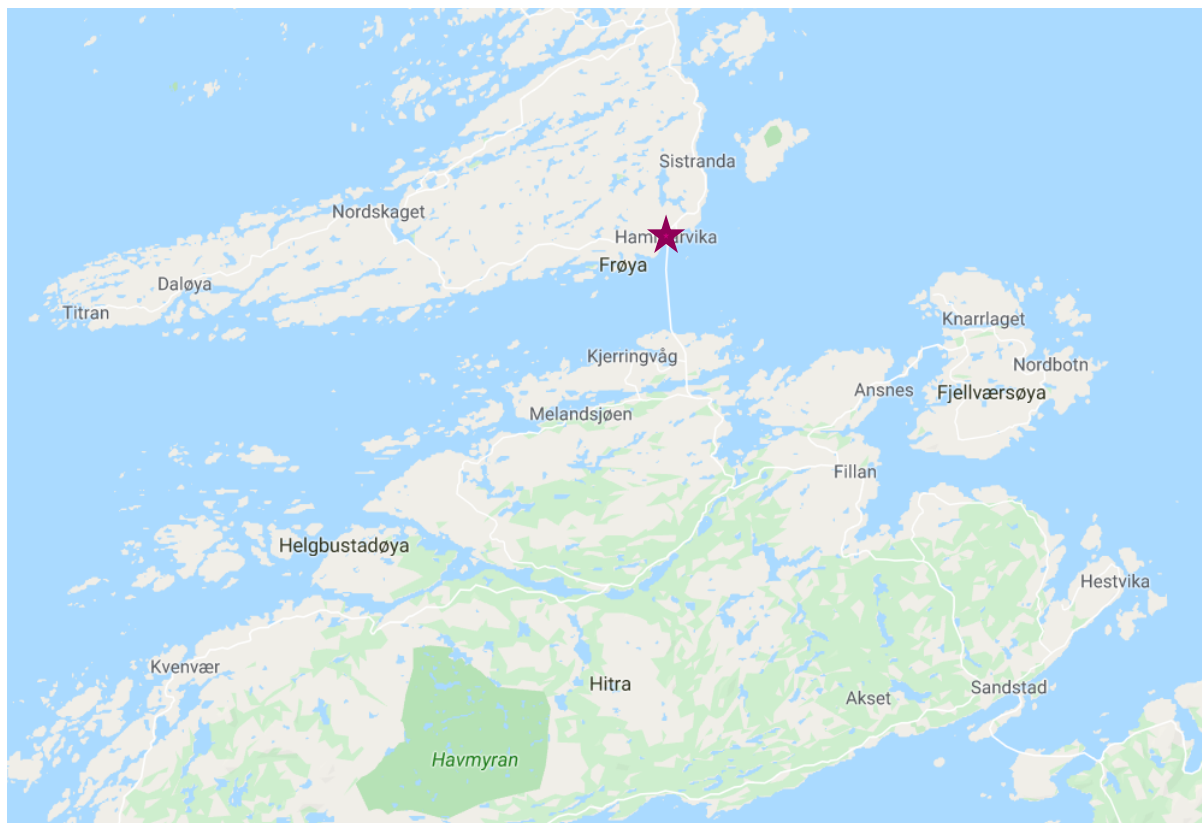
T +47 22 51 80 00
F +47 22 51 80 01
<https://no.ramboll.com>

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	Innledning	4
2.	Metode	5
2.1	Definisjon av planområde og influensområde	5
2.2	Datainnsamling	6
2.3	Beskrivelse av naturmangfoldet	6
2.4	Forbehold	7
3.	Områdets naturmangfold	8
3.1	Lokalklima og landskapsøkologi	8
3.2	Naturtyper og arter av nasjonal forvaltningsinteresse	8
3.3	Fremmede skadelige arter	10
4.	Vurdering	11
5.	Referanser	12

1. INNLEDNING

Naturmangfoldutredningen er gjennomført i forbindelse med planforslag til detaljreguleringsplan for Hammervolden næringsområde (COOP Hamarvik) på Frøya (Figur 1). I henhold til Fylkesmannens krav til planarbeidet er det gjennomført en ny naturmangfoldkartlegging av planområdet fordi «området er et gammelt kulturlandskapsområde, og det ligger både kystlynghei og myr inne i planområdet». Det er tidligere gjennomført en vurdering av reguleringsplanen iht. Naturmangfoldloven §§ 8-12 (Haugen, 2018), basert på eksisterende informasjon i offentlige databaser. Området er kartlagt iht. DN håndbok 13 av Miljøfaglig utredning AS i 2017 (Miljødirektoratet, 2018a). Rambøll har gjennomført en supplerende helhetlig kartlegging av planområdet i 2019. Rapporten presenterer resultatene fra kartleggingen og foreslår tilpasninger og avbøtende tiltak for å minimere skadene på områdets naturmangfold.

Figur 1: Hammervolden næringsområde ligger sørøst på Frøya, en øykommune vest i Trøndelag (maps.google.com).

2. METODE

2.1 Definisjon av planområde og influensområde

Planområdet omfatter arealer som vil eller kan bli direkte berørt av tiltaket gjennom arealbeslag eller annen fysisk påvirkning. Planområdet som her beskrives og vurderes er hentet fra et utsnitt av reguleringsplankartet tilsendt per mail 23.08.2019. Området som blir berørt er hovedsakelig området BF (Figur 2). Influensområdet er det totale arealet som kan forventes å bli påvirket av tiltaket på kort og lang sikt, både direkte og indirekte. Dette omfatter for eksempel større funksjonsområder for arter, viktige vilttrekk, vassdrag nedstrøms og økologiske landskapsammenhenger. For dette prosjektet omfatter influensområdet det omkringliggende kulturlandskapet. Tiltakets virkning på influensområdet er beskrevet der det er relevant.

Figur 2: Avgrensningen av planområdet følger reguleringsplankartets grenser (utsnitt tilsendt per mail 23.08.2019).

2.2 Datainnsamling

Datagrunnlaget består av offentlig tilgjengelig informasjon fra databaser og kartinnsyn, supplert med informasjon fra befaring av området i vekstsesong. Offentlig tilgjengelig informasjon er blant annet hentet fra Naturbase og Artskart. Området ble kartlagt iht. anerkjent metodikk (jf. kapittel 2.3) den 18. september 2019. Observerte naturverdier og -mangfold ble registrert i appen *Collector* for ArcGIS. Dataene ble videre behandlet og fremstilt på kart med ArcGIS Online.

2.3 Beskrivelse av naturmangfoldet

I naturmangfoldlovens § 3 er naturmangfold definert som biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold, som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning. Biologisk mangfold er videre definert som mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene, og de økologiske sammenhengene mellom disse komponentene. Fagrapporten for naturmangfold er basert på en vurdering av følgende elementer:

Landskapsøkologi og økosystemtjenester

- Lokalklima i området (bioklimatisk sone og seksjon)
- Landskapsområde, underregion og landskapsregion iht. Nasjonalt referansesystem for landskap
- Landskapsøkologiske sammenhenger
- Forsynende og regulerende økosystemtjenester, og verdien av disse iht. NOU 2013:10.

Økologiske funksjonsområder for vilt og fisk

- Områdets funksjon for naturlig villlevende landpattedyr, fugler, krypdyr, amfibier, og fisk, f.eks. iht. DN håndbok 11 om Viltkartlegging
- Områder som oppfyller en økologisk funksjon for en art, slik som gyteområde, oppvekstområde, vandrings- og trekkruter, beiteområde, hiområde, myte- eller hårfellingsområde, overnattingsområde, spill- eller parringsområde, trekkvei, yngleområde, overvintringsområde og leveområde (Naturmangfoldloven § 3 (r)).

Naturtyper

- Utvalgte naturtyper iht. Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven
- Viktige naturtyper (A/B/C-verdi) etter DN håndbok 13 om Kartlegging av naturtyper og verdisetting av biologisk mangfold
- Rødlistede naturtyper iht. Norsk rødliste for naturtyper
- Viktige livsmiljøer i skog iht. Miljøregistrering i Skog (MiS)
- Øvrige naturtyper iht. Natur i Norge systemet (NiN 2.0).

Arter av nasjonal forvaltningsinteresse

- Rødlistede arter i kategoriene NT, VU, EN og CR (nær truede og truede), jf. Norsk rødliste for arter.
- Ansvarsarter; arter med forekomst i Norge som utgjør over 25 % av den europeiske bestanden
- Fredede arter; arter fredet etter naturvernloven fra 1970 eller gjennom internasjonale konvensjoner
- Prioriterte arter; arter utnevnt og sikret etter naturmangfoldloven fra 2009 samt egne forskrifter
- Andre spesielt hensynskrevende arter; arter Miljødirektoratet mener bør gis spesiell oppmerksomhet, som ikke fanges opp av øvrige kriterier
- Arter med livskraftige bestander i Norge (LC) omtales med hensikt om å illustrere diversitet

Fremmede skadelige arter

- Forekomster av arter i risikokategoriene PH, HI og SE (potensielt høy, høy og svært høy risiko), jf. Fremmedartslista.
- Behovet for spredningshindrende tiltak iht. aktsomhetskravet i Forskrift om fremmede organismer (2015, § 18).

2.4 Forbehold

Rapporten er gjeldende med følgende begrensninger og forbehold: Tiltaksområdet er kartlagt på grunnlag av tiltaksgrensene gjengitt i kapittel 2.1. Vurderingene i rapporten er kun gjeldende for det gitte tiltaksområdet. Ved eventuelle endringer eller utvidelser av tiltaksområdet må ny vurdering gjennomføres av fagressurs. Videre tas det forbehold om at det kan finnes uoppdagede naturelementer av verdi, som verken er fanget opp i offentlige databaser eller ved den prosjektspesifikke kartleggingen. Dette kan for eksempel skyldes tidspunktet for kartleggingen siden forskjellige arter og artsgrupper har forskjellige vekstmønster gjennom sesongen. For eksempel er noen arter mest (eller kun) fremtredende om våren, mens andre ikke er synlige før til høsten. I tillegg vil artenes størrelse og adferd påvirke sannsynligheten for å bli observert i løpet av kartleggingens begrensede tidsrom. Sannsynligheten for at det finnes uoppdagede naturelementer av verdi er vurdert som relativt lav.

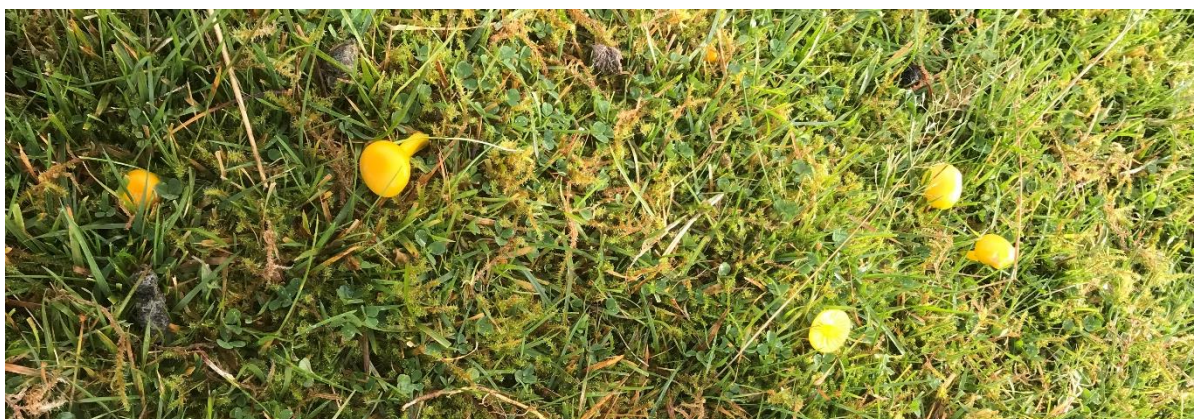
3. OMRÅDETS NATURMANGFOLD

3.1 Lokalklima og landskapsøkologi

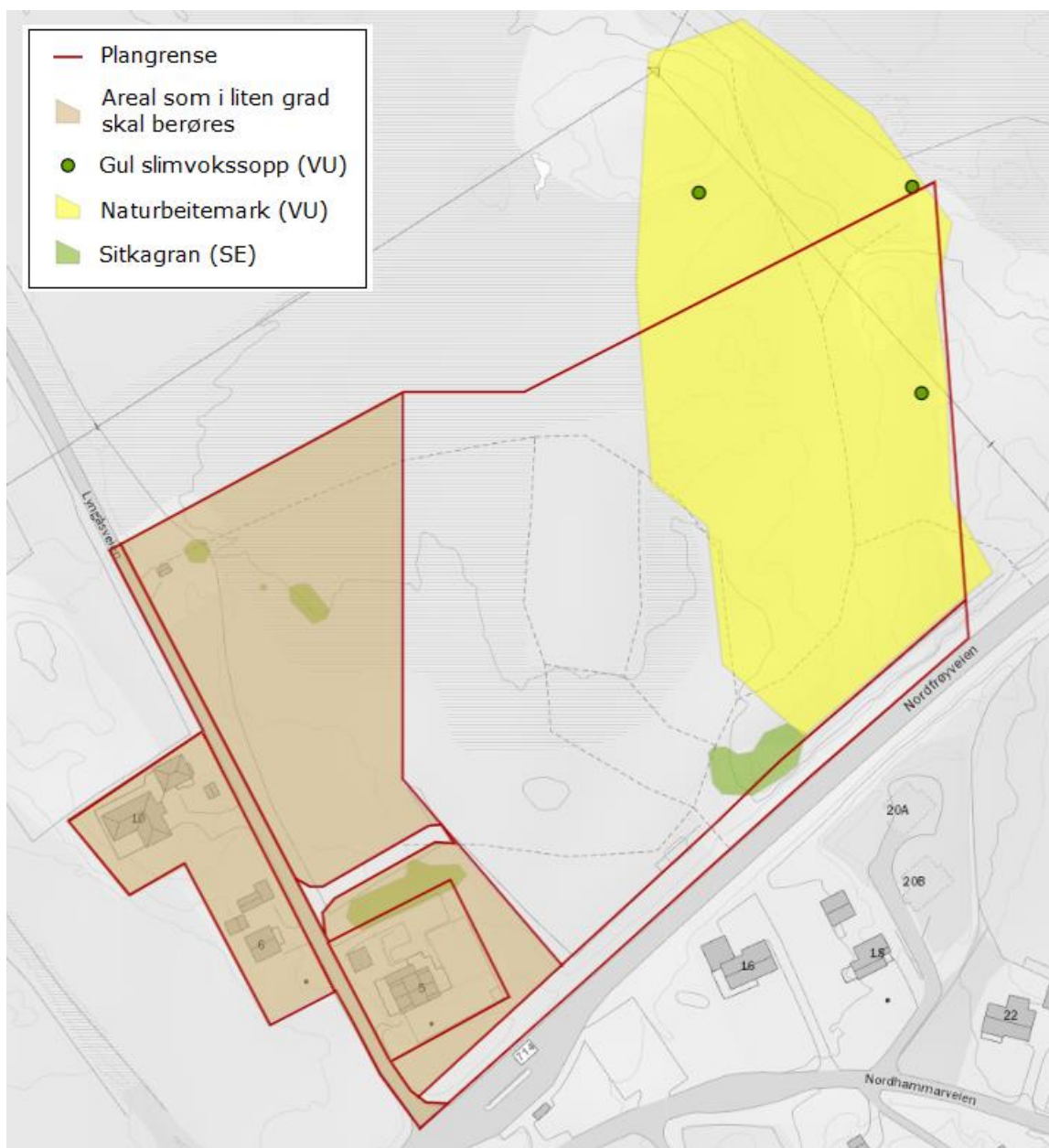
Tiltaksområdet ligger i boreonemoral bioklimatisk sone (BN) (Moen, 1998) og sterkt oseanisk seksjon (O3) (Artsdatabanken, u.å.). Boreonemoral sone er den «varmeste» bioklimatiske sonen i Norge, der den danner overgang mellom den nemorale lauvskogregionen og den sørlige boreale barskogsregionen. Sonen strekker seg i et tynt belte langs kysten fra svenskegrensa til Fosen. Sterkt oseanisk seksjon finnes langs kysten av Sør-Norge fra Vest-Agder til Lofoten. Oseanisk klima innebærer høy humiditet og liten temperaturamplitude gjennom året. Tiltaksområdet ligger på et tykt løsmasselag av torv og jord over kalkfattig granitt i berggrunnen. I kombinasjon med områdets topografi har dette resultert i dannelsen av typiske naturtyper for området: lynghei, nedbørsmyr og eng. Frøya er karakterisert av vestlige vegetasjonstyper og arter som er avhengige av høy luftfuktighet (Moen, 1998). Tiltaksområdet er i tillegg del av et større sammenhengende kulturlandskap som har vært i drift over meget lang tid. Rovdyrfrie beiter og store lyngheiarealer har gitt gode vilkår for sauehold. Det har tidligere vært gjennomført torvuttak i stor skala på nedbørsmyrene.

3.2 Naturtyper og arter av nasjonal forvaltningsinteresse

Øst i planområdet ble det registrert en naturbeitemark på 13,8 daa ved undersøkelsene i 2017. Lokaliteten er definert som en fattig beiteeng med verdi B iht. DN håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning, 2007). Den er beskrevet som en naturbeitemark i overgang mot sterkt endret mark med engpreg på den ene siden og mot kystlynghei på den andre siden (Miljødirektoratet, 2018a). Engarealet består hovedsakelig av semi-naturlig eng med gjødselpreg, men har stedvis tendenser til våteng. Karplantefloraen er artsfattig og dominert av eng- og myrplanter, inkludert litt naturengplanter som tepperot, engfrytle, geitsvingel og gulaks. Blant annet noe slåtestarr vitner om overgang mot våteng. Litt beitemarksopp finnes spredt, med arter som papegøyevokssopp, skjør vokssopp, seig vokssopp og gul småkøllesopp. I tillegg ble det gjort to funn av gul slimvokssopp (*Gloioxanthomyces vitellinus*) (VU), en sjelden oseanisk beitemarksopp (Miljødirektoratet, 2018). Se lokalitetens faktaark i naturbase for ytterligere opplysninger fra registreringen i 2017. Funnene av gul slimvokssopp ble ikke registrert i Artsdatabankens artskart. Arten ble gjenfunnet på tre lokaliteter ved Rambølls undersøkelser i 2019, hvorav én lokalitet er innenfor planområdet (figur 3, figur 4). Arten er vanligst i magre kulturmarksenger (eks. naturbeitemarker) og andre åpne grasmarker langs Vestlandskysten. Semi-naturlig eng er vurdert som sårbar (VU) på rødlista for naturtyper (Artsdatabanken, 2018a). Gjengroing på grunn av opphør av bruk og skjøtsel er sannsynligvis den viktigste negative påvirkningsfaktoren.

Figur 3: Gul slimvokssopp (VU).

Figur 4: Registrerte forekomster av rødlistede arter og naturtyper samt fremmede skadelige arter (ArcGIS online).

Øvrige deler av planområdet (de vestre to tredjedeler) består av sterkt endret mark og nedbørsmyr. Myrflatene har opprinnelig vært fattig terrengdekkende nedbørsmyr med dominans av bjønnskjegg og røsslyng. De er i sin helhet tidligere torvtekt og området fremstår i dag som en overgangstype mot fastmark. Enkelte «bløthull» finnes og området er relativt tuete, både på grunn av torvtekking og lengre tids beite. Det ble registrert bjønnskjegg, røsslyng, kreking, dvergbjørk, multe, blokkebær, kvitlyng, skrubbær, tepperot, rødtvetann, torvmose, bjørnemose og grå reinlav. Fuktigere og mer engaktige områder hadde større andeler gress, starr, siv og urter, blant annet rødsvingel, knappsiv, markfrytle, engfrytle, myrmjølke, balderbrå, marikåpe, krushøymol, ryllik, kløver, føllblom, engfiol, engsyre, groblad, pengeurt, vassarve, krypsoleie, veitistel og arve. Det ble ikke observert rødlistede plantearter. Både sterkt endret mark, opparbeidet eng og torvtekt nedbørsmyr er av lav verdi for naturmangfold og det observerte artsmangfoldet er trivielt.

I Artsdatabankens Artskart er det i perioden 2013-2019 registrert vipe (*Vanellus vanellus*) (EN), storspove (*Numenius arquata*) (VU), vannrikse (*Rallus aquaticus*) (VU), stær (*Sturnus vulgaris*) (NT) og fiskemåke (*Larus canus*) (NT), næringssøkende og under forflytning innenfor planområdet. Vipe og storspove ble i tillegg registrert med mulig reproduksjon i 2016. Det er også observert rødvingetrost, bjørkefink, sidensvans, rugde, gråtrost, ringdue, låvesvale, svarttrost, enkeltbekkasin, dompap og hærfugl (alle LC) de siste fem årene, hvorav gråtrost (*Turdus pilaris*) og bjørkefink (*Fringilla montofringilla*) er ansvarsarter. I omkringliggende områder er det registrert ytterligere observasjoner av truede fuglearter tilknyttet kulturmark, myr, lynghei, ferskvann og sjø. Overnevnte arter benytter sannsynligvis planområdet, men har tilgang på alternative habitater i nærområdet.

3.3 Fremmede skadelige arter

Ved befaringen ble det observert fem områder med sitkagran (*Picea sitchensis*) (SE) (figur 4). Arten sprer seg ved hjelp av frø fra plantede bestand og forekommer ofte på Vestlandet. Den er vurdert til å ha stort invasjonspotensiale og høy økologisk effekt (Artsdatabanken, 2018b).

Figur 5: Ved Rambølls befaring ble det observert fem områder med sitkagran, hvorav de største forekomstene var på sterkt endret mark.

4. VURDERING

Ifølge reguleringsplankartet er utbyggingen hovedsakelig plassert i de østre to tredjedelene av planområdet, mens vestre tredel forblir relativt urørt (figur 2). Dette medfører at naturbeitemarka (VU) og én av tre forekomster av gul slimvokssopp (VU) bygges ned. De øvrige to forekomstene vil trolig forsvinne på grunn av redusert/opphørt beite. Endringene i jordbruket de siste 20-30 årene har gjort at mange jordbruksarealer er lagt brakk eller lagt ut til beite. Eiendommene i kommunen er fragmenterte og de fleste bøndene har kompliserte leieavtaler for jordbruksarealer, mange også på åremål, noe som kompliserer arbeidet med langsiktig skjøtsel. Det er uheldig at et sammenhengende kulturlandskap fragmenteres. I henhold til naturmangfoldloven skal det tas utgangspunkt i en lokalisering som ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. Det bør vurderes om ikke de mindre viktige delene av planområdet i større grad kan benyttes, slik at naturbeitemarka kan bevares. Merk at skjøtselen av enga må opprettholdes for å bevare og videreutvikle naturmangfoldverdiene.

Dersom utbyggingen berøres forekomstene av sitkagran bør disse fjernes i forkant av utbyggingen. Dette skal gjennomføres på en slik måte at sannsynligheten for spredning minimeres, og helst i henhold til miljødirektoratets veileder for håndtering av vegetasjon og løsmasser med fremmede skadelige plantearter (Miljødirektoratet, 2018b). All nyetablering av grøntarealer (trær, busker, stauder mm.) skal skje med hjemmehørende arter, og uten bruk av arter som står på Fremmedartslista (Artsdatabanken, 2018b).

5. REFERANSER

Artsdatabanken (u.å.) *Artskart*. Tilgjengelig fra: <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Artsdatabanken (2018a) *Norsk rødliste for naturtyper*. Tilgjengelig fra: <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>

Artsdatabanken (2018b) *Fremmedartslista 2018*. Tilgjengelig fra: <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>

Artsdatabanken (2015) *Norsk rødliste for arter*. Tilgjengelig fra: <https://www.artsdatabanken.no/Rodliste>

Bakkestuen, V., Erikstad, L. & Halvorsen, R. (2008) *Step-less models for regional environmental variation in Norway*. Journal of Biogeography, 35. Tilgjengelig fra: http://horizon.science.uva.nl/scge2010-wiki/lib/exe/fetch.php?media=step-less_models_for_regional_environmental_variation_in_norway_bakkestuen_et_al._2008.pdf

Direktoratet for naturforvaltning (2007) *Kartlegging av naturtyper - Verdisetting av biologisk mangfold*. DN-håndbok 13, 2.utgave 2006 (oppdatert 2007). Tilgjengelig fra: http://www.miljodirektoratet.no/old/dirnat/attachment/54/Håndbok%2013%20080408_LOW.pdf

Forskrift om fremmede organismer (FOR-2015-06-19-716)

Haugen, R. (2018) *En vurdering av reguleringsplan for Hammervolden, Frøya iht. Naturmangfoldsloven*. Prosjektspesifikk rapport av firmaet Rose Haugen.

Helstad, Ø. (2019) *Svar – Intern høring – Planforslag detaljreguleringsplan Hammervolden næringsområde – COOP Hamarvik*. Notat til Espen Skagen 26.07.2019, saksnr. 17/2642.

Miljødirektoratet (u.å.) *Naturbase kart*. Tilgjengelig fra: <https://kart.naturbase.no/>

Miljødirektoratet (2019) *Kartleggingsinstruks. Kartlegging av naturtyper etter NiN2 i 2019. Veileder M-1287|2019*. Tilgjengelig fra: <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1287/m1287.pdf>

Miljødirektoratet (2018a) *Naturbase faktaark. Naturtyper: Hammarvolden*. Utdrag fra Wangen, K., Tellnes, S. & Gaarder, G. (2018) *Supplerende naturtypekartlegging i Frøya kommune 2017. Miljøfaglig utredning*. Tilgjengelig fra: <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00117849>

Miljødirektoratet (2018b) *Håndtering av løsmasser med fremmede skadelige plantearter og forsvarlig kompostering av planteavfall med fremmede skadelige plantearter*. Rapport M-982. Tilgjengelig fra: <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/M982/M982.pdf>

Moen, A. (1998) *Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon*. Statens Kartverk, Hønefoss. Tilgjengelig fra: <https://www.nb.no/nbsok/nb/6cb6ce7881b7e83fd165251271eeec03?lang=no#7>

Naturmangfoldloven, Lov om forvaltning av naturens mangfold (LOV-2009-06-19-100)